

HOTĂRĂREA CURȚII (Camera a șasea)
din 7 martie 1990*

GB-INNO-BM
împotriva
Confédération du commerce luxembourgeois

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Cour de cassation din Marele Ducat al Luxemburgului)

„Măsuri cu efect echivalent — Interdicție națională de a publica durata și vechiul preț al unei oferte de vânzare”

Cauza C-362/88

În cauza C-362/88,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Cour de cassation a Marelui Ducat al Luxemburgului pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

GB-INNO-BM, societate de naționalitate belgiană, Bruxelles,

și

Confédération du commerce luxembourgeois, asociație fără scop lucrativ, Luxemburg,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 30 și 36 din Tratatul CEE,

CURTEA (Camera a șasea),

constituită din domnii C. N. Kakouris, președinte de cameră, T. Koopmans, G. F. Mancini, T. F. O'Higgins și M. Díez de Velasco, judecători,

avocat general: domnul C. O. Lenz

grefier: doamna D. Louterman, administrator principal,

după examinarea observațiilor prezentate:

— pentru societatea pe acțiuni de naționalitate belgiană GB-INNO-BM, recurentă, de către Nicolas Decker, avocat pledant în baroul din Luxemburg, Antoine de Bruyn, avocat la Cour de cassation din Belgia, Louis van Bunnan și Michel Mahieu, avocați în baroul din Bruxelles,

— pentru asociația fără scop lucrativ Confédération du commerce luxembourgeois, intimată, de către Yvette Hamilius, avocat pledant în baroul din Luxemburg,

— pentru guvernul Marelui Ducat al Luxemburgului, de către Alain Gross, avocat pledant în baroul din Luxemburg,

* Limba de procedură: franceza.

— pentru Guvernul Republicii Federale Germania, de către Horst Teske, Martin Seidel și A. von Mühlendahl, în calitate de agenți,

— pentru Guvernul Republicii Franceze, de către G. de Bergues, în calitate de agent,

— pentru Comisie, de către Christine Berardis-Kayser, în cadrul procedurii scrise și de către E. White și H. Lehman, în calitate de agenți,

având în vedere raportul de ședință și în urma procedurii orale din 23 noiembrie 1989,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 10 ianuarie 1990,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin Hotărârea din 8 decembrie 1988, primită la Curte la data de 14 a aceeași luni, la Cour de cassation a Marelui Ducat al Luxemburgului a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, o întrebare preliminară referitoare la interpretarea articolelor 30, 31 primul paragraf, și 36 din același tratat, pentru a putea aprecia compatibilitatea, cu aceste dispoziții, a unei reglementări naționale în materie de publicitate comercială.

2 Această întrebare a fost adresată în cadrul unei acțiuni între Confédération du commerce luxembourgeois (denumită în continuare „CCL”), asociație fără scop lucrativ, care declară că reprezintă interesele comercianților luxemburghezi, și societatea pe acțiuni belgiană GB-INNO-BM, care operează supermarketuri pe teritoriul belgian, între altele la Arlon aproape de frontiera belgo-luxemburgheză. Societatea belgiană, după ce a distribuit pliante publicitare pe teritoriul belgian, precum și pe cel al Marelui Ducat, a fost citată pe calea unei ordonanțe președințiale înaintea unui magistrat luxemburghez de către CCL, care a cerut ordonarea încetării distribuirii pliantelor în cauză. CCL a susținut că publicitatea conținută de pliante încalcă Regulamentul din 23 decembrie 1974 al Marelui Ducat privind concurența neloyală (Mémorial A 1974, p. 2392), conform căruia ofertele care includ o reducere de preț nu trebuie să prezinte nici o indicație privind durata ofertei și nici o referire la prețurile vechi.

3 Președintele Camerei comerciale a Tribunal d'arrondissement din Luxemburg a dat urmare cererii de ordonanță președințială, considerând că distribuția pliantelor în cauză constituia o ofertă de vânzare interzisă de regulamentul din 1974 al Marelui Ducat, precum și o practică neloyală interzisă de același regulament. După confirmarea acestei ordonanțe de către Cour d'appel, GB-INNO-BM a formulat recurs. Aceasta a susținut că publicitatea conținută în pliante este în conformitate cu dispozițiile belgiene privind concurența neloyală și că, prin urmare, s-ar încălca articolul 30 din Tratatul CEE în cazul aplicării interdicțiilor prevăzute în reglementările luxemburgheze.

4 Cour de cassation a suspendat judecata până când Cour de justice se pronunță cu titlu preliminar asupra întrebării următoare:

„Articolele 30, 31, primul paragraf, și 36 din Tratatul CEE se interpretează în sensul că acestea se opun ca în legislația unui stat membru să se prevadă că ofertele de vânzare sau vânzările cu amănuntul care implică temporar o reducere a prețurilor și practicate în afara vânzărilor speciale sau lichidărilor, nu sunt autorizate decât cu condiția ca ofertele să nu precizeze durata și să nu se facă nicio referire la prețurile vechi?”

5 Pentru o prezentare mai detaliată a faptelor și a procedurii, precum și a observațiilor prezentate Curții, se face trimitere la raportul de ședință. Aceste elemente din dosar sunt reluate, în continuare, numai în măsura în care acest lucru este necesar pentru raționamentul Curții.

6 Este necesar să se examineze, cu titlu preliminar, un argument prezentat de către CCL, precum și de către guvernele german și luxemburghez. Conform acestuia, dispozițiile de la articolele 30, 31 și 36 din tratat sunt străine de obiectul acțiunii principale, care nu privește decât publicitatea comercială fără pune în discuție circulația mărfurilor între statele membre. De altfel, GB-INNO-BM nu își vinde mărfurile decât pe teritoriul belgian.

7 Acest argument nu poate fi acceptat. Curtea a susținut deja, în Hotărârea din 15 decembrie, *Oosthoek's Uitgeversmaatschappij* (286/81, Rec. p. 4575), că o legislație care limitează sau interzice anumite forme de publicitate și anumite mijloace de promovare a vânzărilor, deși nu condiționează direct schimburile comerciale, poate fi de natură să restrângă volumul acestora prin faptul că afectează posibilitățile de comercializare.

8 Ori, libera circulație a mărfurilor privește nu doar comercianții profesioniști, ci și persoanele particulare. Aceasta implică, în mod deosebit, în regiunile de frontieră, că acei consumatori care își au domiciliul într-un stat membru pot să călătorească liber pe teritoriul unui alt stat membru în vederea aprovizionării în aceleași condiții ca populația locală. Această libertate a consumatorilor este compromisă în cazul în care accesul la publicitatea disponibilă în țara în care efectuează cumpărăturile le este refuzată. În consecință, o interdicție a difuzării unei astfel de publicități trebuie analizată având în vedere articolele 30, 31 și 36 din tratat.

9 În aceste condiții, este evident că întrebarea preliminară privește compatibilitatea, cu articolul 30 din tratat, a unui obstacol în calea liberei circulații a mărfurilor care rezultă din diferențele dintre reglementările naționale aplicabile. Din dosar reiese că o publicitate a ofertelor de vânzare care comportă o reducere a prețurilor cu precizarea duratei ofertei și a prețurilor vechi este interzisă prin reglementarea luxemburgheză, în timp ce aceasta este admisă conform dispozițiilor în vigoare în Belgia.

10 În această privință, este necesar să se amintească jurisprudența constantă a Curții conform căreia, în absența unei reglementări comune în materie de comercializare, obstacolele în calea liberei circulații intracomunitare care rezultă din diferențele dintre reglementările naționale trebuie să fie acceptate în măsura în care reglementarea în cauză este aplicabilă nediferențiat produselor naționale și celor importate și se poate justifica prin necesitatea de a îndeplini cerințele imperative care țin, între altele, de protecția consumatorilor și de loialitatea tranzacțiilor comerciale (a se vedea, în mod deosebit, hotărârile din 20 februarie 1979, *Rewe*, 120/78, Rec. 1979, p. 649, și din 26 iunie 1980, *Gilli și Andres*, 788/79, Rec. p. 2071).

11 Conform CCL și conform guvernului luxemburghez, cele două interdicții în cauză — aceea de a preciza durata unei oferte speciale și aceea de a publica prețul vechi — sunt justificate prin motive de protecție a consumatorilor. Interdicția privind durata ofertei speciale are drept scop evitarea unui risc de confuzie între vânzările speciale și soldurile semestriale, limitate în timp prin reglementarea luxemburgheză. Interdicția de a indica prețul vechi în ofertă este justificată prin faptul că, în mod obișnuit, consumatorul nu este în măsură să controleze veridicitatea unui preț vechi de referință. În plus, prezentarea unui preț vechi ar putea exercita asupra consumatorului o presiune psihologică excesivă. Guvernul german împărtășește, în esență, acest punct de vedere.

12 Acesta este contestat de către GB-INNO-BM, precum și de către Comisie, care arată că un consumator cu un nivel mediu de informare știe că soldurile anuale nu sunt practicate decât două luni pe an. În ceea ce privește compararea prețurilor, Comisia a făcut o prezentare generală a legislațiilor naționale în această materie, pentru a ajunge la concluzia că acestea au drept punct comun, cu excepția dispozițiilor luxemburgheze și germane, autorizarea prezentării celor două prețuri, atunci când prețul de referință este prețul practicat în mod real.

13 Astfel, se ridică problema dacă o legislație națională care împiedică un consumator să aibă acces la anumite informații se poate justifica prin interesul protecției consumatorilor.

14 În această privință, este necesar să se amintească, mai întâi, că politica comunitară în acest domeniu stabilește o legătură strânsă între protecția și informarea consumatorului. Astfel „programul preliminar” adoptat de Consiliu în 1975 (JO C 92, p. 1) stabilește punerea în aplicare a unei politici „de protecție și de informare a consumatorilor”. Prin rezoluția din 19 mai 1981 (JO C 133, p. 1), Consiliul a aprobat un „al doilea program al Comunității economice europene privind o politică de protecție și de informare a consumatorilor”, ale cărui obiective au fost confirmate de Rezoluția Consiliului din 23 iunie 1986 referitoare la viitoarele orientări ale Comunității în ceea ce privește protecția și promovarea intereselor consumatorilor (JO C 167, p. 1).

15 Existența unei legături între protecția și informarea consumatorilor este explicată prin „orientările generale” ale celui de al doilea program. Acestea subliniază că măsurile luate sau în curs de elaborare, în aplicarea programului preliminar, contribuie la ameliorarea situației consumatorului prin protejarea sănătății acestuia, a siguranței și a intereselor economice ale acestuia, oferindu-i o informare și o educație corespunzătoare și permițându-i să se exprime asupra deciziilor care îl privesc. Aceleași măsuri, deseori, au drept efect apropierea condițiilor de concurență cărora trebuie să li se conformeze producătorii sau distribuitorii.

16 Orientările generale ale celui de al doilea program precizează, în continuare, că scopul acestuia este de a continua și de a intensifica acțiunea întreprinsă și, în special, de a contribui la crearea condițiilor pentru un dialog mai bun între consumatori și producători-distribuitori. În acest scop, programul definește „cinci drepturi fundamentale” ale consumatorului, printre care figurează „dreptul la informare și la educare”. Una dintre acțiunile propuse în program este îmbunătățirea educației și a informării consumatorilor [punctul (9), litera (D)]. Partea programului care fixează principiile care trebuie să reglementeze protecția intereselor economice ale consumatorilor cuprinde pasaje care vizează exactitatea informațiilor oferite consumatorului, fără a-i refuza totuși accesul la anumite informații. Astfel, conform unuia dintre aceste principii [punctul (28), paragraful (4)], nicio formă de publicitate nu trebuie să inducă în eroare cumpărătorul; autorul oricărui material publicitar ar trebui să fie în măsură să „justifice prin mijloace corespunzătoare veridicitatea a ceea ce a afirmat”.

17 Este necesar să se amintească, apoi, că în conformitate cu jurisprudența Curții o interdicție de a importa anumite produse într-un stat membru contravine articolului 30, în cazul în care scopul unei astfel de interdicții, poate fi atins și printr-o etichetare a produsului în cauză care ar putea oferi informațiile necesare consumatorului și i-ar putea permite să aleagă în deplină cunoștință de cauză (hotărârile din 9 decembrie 1981, Comisia/Italia, 193/80, Rec. p. 3019 și din 12 martie 1987, Comisia/Republica Federală Germania, 178/84, Rec. 1987, p. 1227).

18 Din cele menționate anterior rezultă că dreptul comunitar în domeniul protecției consumatorilor consideră informarea acestora drept una dintre cerințele principale. Prin urmare, articolul 30 din tratat nu se poate interpreta într-un sens care implică faptul că o

legislație națională care refuză accesul consumatorilor la anumite informații se poate justifica prin cerințe imperative legate de protecția consumatorilor.

19 În consecință, obstacolele în calea comerțului intracomunitar care rezultă dintr-o reglementare națională de tipul celei care este în cauză în acțiunea principală nu se pot justifica prin motive legate de protecția consumatorilor. Acestea intră sub incidența interdicției prevăzute la articolul 30 din tratat. Excepțiile la aplicarea acestei dispoziții care figurează la articolul 36 nu sunt aplicabile; de altfel, acestea nu au fost invocate în cursul procedurii în fața Curții.

20 Întrucât articolul 30 se aplică, nu este necesar să se interpreteze articolul 31 din tratat, de asemenea evocat de întrebarea preliminară.

21 Prin urmare este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolele 30 și 36 din Tratatul CEE trebuie interpretate în sensul că se opun punerii în aplicare în cazul unei acțiuni publicitare care a fost legal difuzată într-un alt stat membru a unei reglementări naționale care conține interdicția de a preciza, în materialul publicitar comercial referitor la o ofertă specială de cumpărare, durata ofertei și prețul vechi.

Cu privire la cheltuielile de judecată

Cheltuielile efectuate de către Guvernul Marelui Ducat al Luxemburgului, Guvernul Republicii Federale Germania și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura pendinte din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA (Camera a șasea),

pronunțându-se cu privire la întrebarea adresată de Cour de cassation a Marelui Ducat al Luxemburgului, prin ordonanța din 8 decembrie 1988, hotărăște:

Articolele 30 și 36 din Tratatul CEE se interpretează în sensul că se opun punerii în aplicare în cazul unei acțiuni publicitare care a fost legal difuzată într-un alt stat membru a unei reglementări naționale care conține interdicția de a preciza, în materialul publicitar comercial referitor la o ofertă specială de cumpărare, durata ofertei și prețul vechi.

Mancini
Kakouris

O'Higgins

Koopmans
Díez de Velasco

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, la 7 martie 1990.

Grefier
J.-G. Giraud

Președintele Camerei a șasea
C. N. Kakouris